



Servicedocument vrijstelling generieke examinering Nederlandse taal, rekenen en Engels

In dit document vindt u een overzicht van de regelgeving over het verlenen van een vrijstelling van deelname aan de examens voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal, rekenen en Engels in het mbo. Dit document is gebaseerd op het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB (EKB)¹ en, voor de entreeopleiding, op aangekondigde regelgeving.

De centrale examens rekenen zijn ingevoerd in de volgende studiejaar. Tot het studiejaar van invoering was sprake van pilotexamens of instellingsexamens.

MBO-niveau	Onderdeel	Invoeringsjaar centrale examinering
4	Nederlandse taal	2014 – 2015
4	Rekenen	2015 – 2016
4	Engels	2017 – 2018
2 en 3	Nederlandse taal	2015 – 2016
2 en 3	Rekenen	2016 – 2017

Er zijn verschillende gronden op basis waarvan vrijstelling mogelijk is.

- Vrijstelling op basis van een eerder behaald resultaat op een generiek examen Nederlandse taal, Engels of rekenen in een beroepsopleiding of een examen Nederlands, Engels of de rekentoets in het havo of vwo vanaf het moment van invoering van de centrale examens (artikel 3b EKB)**

Vanaf het moment dat sprake is van centrale examens voor Nederlandse taal, Engels en rekenen (zie bovenstaand schema) is onder bepaalde voorwaarden vrijstelling mogelijk voor een student die in een eerdere mbo-opleiding examen heeft gedaan in deze examenonderdelen of voor een student die examen heeft gedaan in het havo of vwo en vanwege overstap of doorstroom binnen twee studiejaar een (nieuwe) beroepsopleiding afrondt.

Vrijstelling is van toepassing als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- De student heeft voor het desbetreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger mbo-niveau examen gedaan en daarvoor ten minste het cijfer 6 behaald, **of** de student heeft in het havo of vwo het eindexamenvak Nederlandse taal of de rekentoets op basis van de referentieniveaus afgerond met ten minste het cijfer 6; de student heeft in het havo of vwo het eindexamenvak Engels afgerond met ten minste het cijfer 5.
- De opleiding waarvoor vrijstelling wordt verleend wordt afgerond *binnen twee studiejaar* na het studiejaar waarin de student is gediplomeerd met bovengenoemd resultaat dan wel is uitgeschreven voor de opleiding waarin bovengenoemd resultaat is behaald.

NB:

¹ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0027963/>



- *De examencommissie kan vaststellen of de student in aanmerking komt voor vrijstelling op grond van documenten als een diploma en resultatenlijst of een getuigschrift van de student. Voor wat betreft de studieduur van de mbo-opleiding kan dit op grond van documenten zoals de onderwijsovereenkomst of het opleidingsprogramma dat op de student van toepassing is.*
- *De eerder in het mbo behaalde eindwaardering of het eerder in het vo behaalde eindcijfer wordt vermeld als resultaat op de resultatenlijst bij het diploma van de opleiding waarvoor de vrijstelling wordt verleend.*
- *Let op! Er kan pas een vrijstelling worden gegeven voor het centraal examen wanneer het eerder gemaakte examen ook een centraal examen of rekentoets was, gebaseerd op de referentieniveaus en met bijpassende normering.*

Vrijstelling voor het onderdeel Nederlandse taal of Engels is ook mogelijk voor afzonderlijk het instellingsexamen of het centraal examen. Dit geldt alleen voor vrijstelling op basis van een examen Nederlandse taal of Engels in het mbo. Voor zowel het instellingsexamen als het centraal examen gelden dezelfde voorwaarden als hierboven genoemd onder a (voor wat betreft het mbo) en b. Voor die afzonderlijke examens moet dan ten minste een 6,0 zijn behaald.

Vrijstelling op basis van een resultaat op het pilotexamen (artikel 19 EKB)

Een student kan onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld worden van het centraal examen op basis van het resultaat op het pilotexamen. Deze voorwaarden zijn:

- a. Het pilotexamen heeft plaatsgevonden in de tweede helft van de opleiding (of bij opleidingen van twee jaar of korter in het laatste studiejaar);
- b. Het pilotexamen heeft plaatsgevonden *in het laatste studiejaar voorafgaande aan* het studiejaar waarin centrale examinering voor de eerste maal plaatsvindt;
- c. Voor Nederlandse taal geldt dat het pilotexamen met ten minste een 6,0 is afgesloten. Voor Engels en rekenen geldt geen minimumeis aan het behaalde pilotcijfer.

NB: Vrijstelling op basis van een pilotexamen kan alleen gegeven worden wanneer de student deze vrijstelling gebruikt voor diplomering binnen dezelfde opleiding als waarin het pilotexamen is gedaan. Vrijstelling op basis van een pilotexamen kan dus niet gegeven worden wanneer een student overstapt naar een andere opleiding.

Vrijstelling op basis van een keuzedeel

Een student op mbo niveau 4 kan vrijstelling krijgen voor het generieke examen Nederlands, rekenen of Engels op basis van een voldoende behaald resultaat voor het keuzedeel Nederlands, rekenen of Engels generiek op een entreeopleiding, mbo 2 of mbo 3 opleiding (of op een eerdere mbo 4 opleiding). Hiervoor gelden dezelfde voorwaarden als hierboven genoemd (artikel 3b van het Ekb).

Deze tekst is gewijzigd in:

Doorstroom of afstroom met keuzedelen voor generieke vakken

Met een behaald keuzedeel Nederlandse taal 3F, Engelse taal A2/B1 of rekenen 3F, kan de student die de overstap maakt van een niveau 3 naar een niveau 4 opleiding, vrijstelling krijgen in zijn vervolgopleiding voor de generieke examenonderdelen Nederlandse/ Engelse taal of rekenen.



Uiteraard niet voor deze keuzedelen omdat deze niet gekoppeld kunnen worden aan een niveau 4 opleiding. De keuzedelen maken op deze manier de overstap naar een hoger mbo niveau gemakkelijker.

Er zijn twee bijzondere situaties:

1. Engels B1/B2 en doorstroom

Een student die bij de niveau 3 opleiding een keuzedeel Engels B1/B2 heeft behaald, kan dit keuzedeel als vrijstelling opvoeren voor het keuzedeel Engels B1/B2 bij de niveau 4 opleiding (mits de kwalificatie geen Engels op dit niveau bevat). En de student kan het keuzedeel ook als vrijstelling opvoeren voor het generieke onderdeel Engels A2/B1 in de niveau 4 kwalificatie. In dit geval is het keuzedeel B1/B2 bij een andere beroepsopleiding behaald, en kan volgens artikel 3b uit het EKB wél vrijstelling voor zowel het keuzedeel als het generieke deel gegeven worden. Voorwaarde hierbij blijft dat de student het diploma niveau 4 volgens de planning haalt binnen twee jaar na diplomeringsjaar van niveau 3.

2. Nederlands of rekenen 3F en afstroom

Datzelfde geldt bij afstroom van een niveau 4 opleiding naar een niveau 3 opleiding: indien het generieke deel Nederlands 3F of rekenen 3F in de niveau 4 opleiding behaald is, kan de student bij afstroom naar niveau 3 vrijstelling krijgen voor het keuzedeel 3F én voor het generieke deel 2F. Op de resultatenlijst komt dan bij het generieke onderdeel niveau 3F te staan met het behaalde resultaat. Voorwaarde hierbij blijft dat de student het diploma niveau 3 volgens de planning haalt binnen 2 jaar na diplomering of uitschrijving van niveau 4.

⚡ Aandachtspunten bij het toekennen van vrijstellingen

- De student dient tijdig vrijstelling aan te vragen bij de examencommissie van de opleiding. De student levert hierbij een bewijsstuk aan van een eerder behaald resultaat. De examencommissie neemt een besluit of de vrijstelling wordt verleend op basis van de bovenstaande voorschriften. Het vrijstellingenbeleid van de examencommissie valt onder het toezicht op de examinering van de Inspectie van het Onderwijs.
- Om na te gaan of de mbo-student in aanmerking komt voor vrijstelling heeft de examencommissie de volgende informatie nodig:
 - Gegevens over het studiejaar waarin de student is gediplomeerd voor de opleiding waarop de vrijstelling is gebaseerd;
 - Studieduur van de opleiding in het kader waarvan de student een vrijstelling aanvraagt (bijvoorbeeld vast te stellen aan de hand van de OER of de onderwijsovereenkomst van de student).
- In het geval op bovenstaande gronden aan een mbo-student een vrijstelling is verleend, maar de student loopt vervolgens (niet voorziene) studievertraging op, dan blijft de verleende vrijstelling van kracht.
- De eis van 'niet meer dan twee studie jaren verstreken' geldt vanaf het studiejaar waarin het diploma is behaald óf de student is uitgeschreven voor de opleiding tot het moment dat de student opnieuw een mbo-opleiding afrondt waarvoor hetzelfde (of een lager) referentieniveau voor Nederlandse taal, Engels en rekenen vereist is.
- Een kandidaat die in een eerdere opleiding het examen heeft afgerond met een cijfer lager dan een 6,0 komt niet in aanmerking voor een vrijstelling in een volgende opleiding. De enige uitzondering hierop is Engels: wanneer dit is afgerond op havo of vwo met een ten minste een 5,0 kan vrijstelling verleend worden.



- Een 6 of hoger voor de rekentoets in het vmbo geeft alleen recht op vrijstelling in het mbo, als de rekentoets is afgelegd op referentieniveau 3F. Een vrijstelling voor Nederlandse taal en/of Engels op basis van resultaten in het vmbo is alleen mogelijk als de onderdelen Nederlands en/of Engels in het vmbo zijn afgelegd op havoniveau of hoger.
- Bij vrijstelling op basis van het resultaat voor Nederlands 2F, waarbij cijferdifferentiatie is toegepast, geldt dat het cijfer inclusief cijferdifferentiatie het uitgangspunt is voor vrijstelling en dit cijfer is ook het cijfer voor het diploma op de vervolgopleiding.

Veel gestelde vragen

Hieronder vindt u ter verduidelijking een aantal vragen en antwoorden.

Kan een mbo-3 student ook examen Nederlandse taal en/of rekenen afleggen op 3F? Kan hij dan op grond van dit examen vrijstelling krijgen in de mbo 4 opleiding?

De student kan de examencommissie vragen om het examen af te mogen leggen op het niveau dat hoort bij mbo-4 (3F). Als hij voor dit examen op niveau 3F ten minste een 6 haalt en als hij vervolgens binnen twee studiejaar na het behalen van het diploma dan wel te zijn uitgeschreven voor de opleiding zonder het behalen van het diploma, het mbo-4 diploma zal halen, kan hij vrijstelling krijgen voor dit examenonderdeel.

Voorbeeld: Een mbo-3 student legt rekenexamen af op niveau 3F in studiejaar 2015-2016 en behaalt hiervoor een 6. Hij start in studiejaar 2016-2017 met een mbo-4 opleiding en zal volgens zijn onderwijsovereenkomst diplomeren op mbo-4 in studiejaar 2017-2018. Deze student kan vrijstelling krijgen voor het rekenexamen.

Als een leerling van het havo instroomt in het mbo, heeft hij dan recht op vrijstelling voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen?

Als een havist met een voldoende voor de rekentoets havo of het examen Nederlandse taal instroomt in het mbo, kan hij vrijstelling krijgen voor het rekenexamen en het examen Nederlands als hij binnen twee schooljaren zijn opleiding zal afronden.

Een mbo student heeft in het laatste pilotjaar voor invoering van het centraal examen voor het pilotexamen rekenen een cijfer lager dan een 6,0 behaald. Kan hij dit cijfer meenemen als centraal examencijfer in het jaar van invoering?

Ja, dat kan. Het pilotcijfer voor rekenen behaald in het laatste jaar voor invoering van het centraal examen kan altijd meetellen als centraal examen ongeacht het resultaat, mits het behaald is in de tweede helft van de opleiding of bij opleidingen korter dan twee jaar in het laatste studiejaar.

N.B. Deze vrijstelling blijft ook staan als de student vertraagt.

Kan een student ook vrijstelling krijgen op basis van een eerder met een voldoende afgelegd ER-examen?



Ja, dit kan onder dezelfde voorwaarden als gelden voor het reguliere rekenexamen. Hierbij dient tevens onderzocht te worden of de student op de goede gronden het ER-examen heeft afgelegd, zoals beschreven in artikel 12c van het Examen- en Kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB.